

Naar een juridische inkadering van de domeinnaamuitgifte

39 In dit nummer van *Computerrecht* staan domeinnamen centraal. Boeiende overzichten geven een impressie van onder meer de jurisprudentie in Nederland, België en op Europees niveau. Zijdelings wordt ingegaan op een aantal institutionele aspecten van domeinnamen. Wanneer we kijken naar de wijze waarop de institutionele aspecten nationaal en Europees zijn geregeld, dan is de algemene lijn dat de juridische inkadering van domeinnaamuitgifte via regelgeving of co-/zelfregulering toeneemt. Zetten we .nl, .be en .eu naast elkaar dan is er wat betreft .nl sprake van een minimalistische inkadering, kent .be aardig wat meer co-/zelfregulering en is .eu een voorbeeld van domeinnaamuitgifte waarbij een sterke reguleringscontext aanwezig is in de vorm van Europese verordeningen. Voor een juridische inkadering van de nationale domeinnaamuitgifte is veel te zeggen. Het belang van domeinnamen – en internetadressering en routing in het algemeen – is alleen maar toegenomen. Het internet is in toenemende mate de levensader van de informatiesamenleving en ligt aan de basis van veel economische activiteit. Het hebben van een domeinnaam en de daaraan gekoppelde vindbaarheid op het internet kan niet onderschat worden. Tegelijkertijd zijn er de nodige onzekerheden. Ik geef een paar voorbeelden.

Wat voor recht verwerft men nu eigenlijk wanneer een domeinnaam wordt toegekend? Ik doel dan niet op de vraag of een domeinnaam IE-rechtelijke bescherming geniet of vermogensrechtelijke relevantie heeft. Het gaat mij om meer basale vragen die overigens niet anders zijn voor andere adresseringssystemen, zoals telefoonnummers, huisnummers of postcodes. Is er bij de toekenning en de 'aankiesbaarheid' van domeinnamen sprake van een eigendoms- of gebruiksrecht en welke rechten en plichten zijn daar al dan niet aan verbonden? Kunnen deze rechten en plichten eenzijdig worden gewijzigd en als dat niet het geval is, welke mate van

zorgvuldigheid dient in acht te worden genomen?

De wijze van verdeling c.q. de rechten en plichten die aan het gebruik van een domeinnaam verbonden zijn blijken divers te zijn. In Nederland zijn domeinnamen in beginsel vrij overdraagbaar en verhandelbaar. Bij .be en .eu is de verhandelbaarheid beperkt. Het om redenen van commercieel gewin verhandelen van domeinnamen wordt als een daad van kwade trouw gezien en is als zodanig niet geoorloofd. Eenzelfde situatie is er ten aanzien van het verwerven van een groot aantal domeinnamen. Het stapelen van domeinnamen is bij .be en .eu niet geoorloofd, in Nederland zijn er meerdere partijen die wegens het ontbreken van een vergelijkbare beperking beschikken over grote aantallen domeinnamen, vaak met als uitsluitend doel om deze te verhandelen. Een derde voorbeeld is het hanteren van lijsten met domeinnamen die niet worden uitgegeven of uitsluitend aan bepaalde partijen worden uitgegeven. Ook hier liggen de verhoudingen hetzelfde. Nederland kent dergelijke beperkingen niet meer, ik kan niet zo snel achterhalen wat de situatie bij .be is, maar bij .eu is er een lijst met domeinnamen die door lidstaten zijn geclaimd. Op zich een leuke lijst, die ons leert dat Nederland bescheiden is geweest en zich heeft beperkt tot negen taalvarianten op 'nederland.eu' zoals 'netherlands.eu' en 'thenetherlands.eu' – overigens ontbreekt enige logica in het lijstje:

'lespaysbas.eu' staat er wel op maar 'paysbas.eu' weer niet. Spanje heeft een minder bescheiden lijstje met 130 namen. De verschillen tussen de voorbeelden laten zich niet altijd even gemakkelijk verklaren. Dat er in Nederland geen lijstje met gereserveerde respectievelijk beschermde domeinnamen bestaat wordt wel beargumenteerd met de stelling dat een lijst overbodig is, omdat alle relevante domeinnamen – zoals gemeentenamen – al in handen zijn van de juiste partijen.

Dat mag zo zijn, maar wanneer bijvoorbeeld door een misverstand de naam van de gemeente Monster vrij zou komen – de gemeente heeft de rekening niet op tijd betaald – zie ik niet veel mogelijkheden om de naam weer terug te krijgen als deze in de tussentijd geclaimd is door Ruud Monster, die aan het Jollenpad te Amsterdam woont of door de arbeidsbemiddelaar Monster die bereikbaar is onder monster.com, monster.co.uk, monster.fr, enz., maar het in Nederland nog moet doen met monsterboard.nl.

Een andere belangrijke reden voor een juridische inkadering van de domeinnaamuitgifte is het gegeven dat de uitgifte in handen is van een monopolist en permanent het risico aanwezig is dat misbruik wordt gemaakt van de marktpositie. Nu zou men kunnen betogen dat er altijd een beroep kan worden gedaan op de zegeningen van het mededingingsrecht. Maar het kwaad is dan vaak al geschied en het is maar de vraag of een dergelijke ex post benadering wel recht doet aan het eerste geschetste belang van domeinnamen. De uitgifte van domeinnamen uitsluitend laten liggen bij een private organisatie die geheel naar eigen goeddunken kan handelen is niet meer van deze tijd. Daarvoor zijn de belangen te groot en is 'het internet moeten we niet willen reguleren' een te kortzichtig standpunt. Een juridische inkadering van de domeinnaamuitgifte is onontkoombaar. Er dient ten minste in de nationale regelgeving een vangnet te zijn in de vorm van een kapstokbepaling die het mogelijk maakt om de domeinnaamuitgifte te reguleren. Maar een concrete invulling op onderdelen zou evenmin misstaan. De wijze waarop .eu is geregeld kan een interessante inspiratiebron zijn (zie <http://www.eurid.eu> onder 'downloads/documents').